

Propozycja ćwiczenia związanego z kształtowaniem postaw prospołecznych i obywatelskich wśród uczniów na różnych etapach edukacyjnych

Opracowanie: Urszula Małek

[4] Temat: *Nadzieje z Sierpnia '80 żyją. A my mamy moralny obowiązek pielęgnować je w sobie [...]*.
Ks. Jerzy Popiełuszko

Streszczenie, czyli o czym jest to ćwiczenie.

Ćwiczenie przygotowuje uczniów do poznania historii lokalnej i atmosfery Sierpnia 1980 r., a także może być wprowadzeniem do przeprowadzenia projektu edukacyjnego.

Cele:

- kształcenie umiejętności pracy z tekstem źródłowym
- kształcenie umiejętności udzielania oceny koleżeńskiej w formie krótkiej informacji zwrotnej
- przygotowanie uczniów do zbierania materiałów i rozwijania zainteresowań historią najnowszą związaną z wydarzeniami z 1980 r.

Cele sformułowane w języku ucznia:

- dowiesz się w jaki sposób można pracować z tekstem
- dowiesz się co zrobić, aby odnaleźć bohaterów wydarzeń 1980 r. w swojej miejscowości

NaCoBeZu (kryteria realizacji celów)

Po zajęciach będziesz umiał/umiała:

- analizować źródła i wyszukiwać w nich odpowiedzi na postawione pytania
- stosować mapę myśli do przygotowania pytań do tekstu
- zaplanować poszukiwanie informacji na temat wydarzeń z 1980 r.
- udzielić kolegom informacji zwrotnej w postaci dwóch gwiazdek i jednego życzenia

Formy pracy:

- praca z tekstem, w tym wykorzystanie technik słowa kluczowe
- praca w parach
- praca w grupie
- mapa myśli
- głosowanie
- dwie gwiazdki i jedno życzenie

Materiały dydaktyczne

Materiał pomocniczy nr 1 Fragment kazania ks. Jerzego Popiełuszki z 26 sierpnia 1984 r.

Materiał pomocniczy nr 2 Karta pracy zespołu

Materiał pomocniczy nr 3 Przykładowy schemat harmonogramu

Materiał pomocniczy nr 4 Źródła wykorzystane do przygotowania ćwiczenia

Opis aktywności

1. Z materiału pomocniczego nr 1 wybierz 20 do 30 słów, które są kluczowe, a następnie powoli przeczytaj je uczniom i poproś, aby wyobrazili sobie o czym jest ten tekst. Następnie zachęć ich do krótkiej rozmowy w parach na ten temat i przygotowania dwóch, trzech pytań, które im się nasunęły po wysłuchaniu słów kluczowych. Połącz dwójki w grupy czteroosobowe i poproś o wspólną pracę na listę pytań, które mogą opracować w formie mapy myśli i dodatkowo zastosować symbole, znaki, które będą

związane z ich pytaniami. Wyznacz czas pracy dla grup, a po jego upływie poproś, aby chętne zespoły przedstawiły swoje pytania. Możesz również poprosić o odczytanie dwóch, trzech pytań przez każdy zespół, w ten sposób, że uczniowie nie powtarzają już wymienionych przez innych pytań.

2. Poleć uczniom przeczytanie tekstu – materiał pomocniczy nr 1 - i porównanie ich wstępnego wyobrażenia z tym, co znaleźli w materiale pomocniczym. Tym razem również uczniowie mogą najpierw porozmawiać na ten temat w parach, a następnie na forum grupy. Następnie poleć uczniom, aby podczas pracy w zespole odszukali odpowiedzi na postawione przez siebie pytania i umieścili – odpowiedzi – na przygotowanych mapach myśli. Wyznacz czas pracy, a po jego upływie zbierz opinie uczniów na temat pracy, czyli na początek zadaj im pytania: **Czy wszyscy znaleźli odpowiedzi na pytania? Czy ich wyobrażenia pokryły się z tym, co przeczytali w tekście?** W przypadku tych dwóch pytań możesz zastosować technikę głosowania, czyli ręce podnoszą te osoby, które na pytanie odpowiadają twierdząc. Następnie poproś ich o refleksje na temat:
 - **Co w przeczytanym materiale było dla Was szczególnie ważne?**
 - **Kim był ks. Jerzy Popiełuszko?**
 - **Czym według księdza Popiełuszki jest solidarność i jakie ma znaczenie w ludzkim życiu?**
3. Zapisz na tablicy temat zajęć i podaj ich cel, a następnie poproś uczniów, aby w zespołach zaplanowali w jaki sposób dowiedzą się od swoich rodziców, dziadków, czy innych osób z ich najbliższego otoczenia na temat nadziei, które w ludziach budził Sierpień 80. Dla ułatwienia wykonania zadania rozdaj uczniom materiał pomocniczy nr 2. Zadanie zespoły mogą wykonać wykorzystując zaproponowaną kartę pracy lub w inny sposób; ważne jest aby wszyscy wybrali jedną formę. Po zakończeniu pracy – pamiętaj o wyznaczeniu czasu pracy zespołów – poproś zespoły o udzielenie sobie informacji zwrotnej i podanie dwóch gwiazdek i jednego życzenia, czyli każdy zespołu pisze dla innego dwie pozytywne informacje, które wiążą się z przygotowaniem przez ich kolegów i koleżanki zadaniem oraz jedno życzenie, czyli wskazówkę do pracy. Wymień materiały przygotowane przez zespoły, a następnie wyznacz uczniom czas na pracę nad informacją zwrotną.
4. W podsumowaniu zajęć utwórz z uczniami harmonogram nad zbieraniem informacji na temat już zaplanowanych prac w zespołach. Do wykonania zadania możesz zastosować pracę w grupach i materiał pomocniczy nr 3 albo wspólnie z uczniami zaplanować tylko dwa pierwsze działania i poprosić ich o uzupełnienie pozostałej jako pracy domowej. Zakończ zajęcia rundką, w której uczniowie będą odpowiadali na pytanie: **Która część zajęć była dla mnie najważniejsza?**

Materiał pomocniczy nr 1

Fragment kazania ks. Jerzego Popiełuszki z 26 sierpnia 1984 r.

[...] Dzisiaj, w czwartą rocznicę powstania „Solidarności”, mamy obowiązek szczegółowej przywołać w swojej pamięci nastroje tamtych gorących sierpniowych dni. Dni, w których troski o dom ojczysty, w bólu i niepokoju serca, w umęczeniu fizycznym i duchowym, na klęczkach z różańcem w ręku, na klęczkach przy polowych ołtarzach, z patriotycznymi i religijnymi pieśniami na ustach, w rozpaczliwym wołaniu robotników o godność człowieka i pracy, z poparciem inteligencji i świata kultury rodziła się solidarność polskiego narodu. Solidarność narodu miała swoje korzenie już w poprzednich wołaniach o prawdę i sprawiedliwość z roku 1956, 1968, 1970 i 1976. Miała swoje korzenie we łzach, krzywdzie i krwi robotniczej, miała swoje korzenie w poniżeniu młodzieży akademickiej. Dlatego szybko rozrosła się

Propozycja ćwiczenia związanego z kształtowaniem postaw prospołecznych i obywatelskich wśród uczniów na różnych etapach edukacyjnych

Opracowanie: Urszula Małek

w potężne drzewo ogarniające swoimi konarami cały kraj. I chociaż rozwijała się burzliwie, to jednak przez piętnaście miesięcy jej legalnego działania, nikt z jej winy nie został zabity ani raniony. Solidarność zrodzona w sierpniu 1980 roku to nie tylko związek zawodowy o tej nazwie, który ukształtował się parę miesięcy później, ale to dążenie całego narodu ku prawdzie, sprawiedliwości i wolności. Potwierdzeniem, że to była solidarność narodu jest również i fakt, że stan wojenny wprowadzono przeciwko całemu narodowi, a nie tylko przeciwko związkowi zawodowemu.

Przed dwoma laty, w sierpniu, powiedziałem, że „Solidarność” została zadana rana, która ciągle krwawi, ale nie jest to rana śmiertelna, bo nie można uśmiercić nadziei. Dzisiaj jeszcze bardziej widzimy i odczuwamy, zwłaszcza gdy podziwiamy wierność ideałom naszych braci, którzy powrócili z więzień, bardziej widzimy i odczuwamy, że nadzieje Sierpnia '80 żyją i przynoszą owoce. Dzisiaj są one cenniejsze, bo weszły do ludzkich serc i umysłów. Tego, co jest w sercu, co jest głęboko związane z człowiekiem, nie można zlikwidować takimi czy innymi i ustawami, i zakazami. Myślę, że będzie tu na miejscu przypomnienie pewnej historii, która miała miejsce w jednym z głodujących afrykańskich państw, gdzie przywódca kraju zakazał swoim poddanym, pod groźbą surowej kary, używać słowa „głód” i obwieścił całemu światu, że problem głodu w jego kraju został zlikwidowany. W naszym kraju problem istnieje i będzie istniał, bo „Solidarność” to nadzieja na zaspokojenie głodów ludzkiego serca, głodu miłości, sprawiedliwości i prawdy. Nie wolno tym słowem poniewierać i zamykać go w rzekomo „niechlubnej przeszłości”. Tym słowem, o którym Ojciec Święty powiedział, że jest „chlubnym słowem”, i które zostało nagrodzone najwyższym światowym odznaczeniem, Pokojową Nagrodą Nobla.

Nadzieje z Sierpnia '80 żyją. A my mamy moralny obowiązek pielęgnować je w sobie i z odwagą umacniać w naszych braciach. Trzeba wyzbyć się lęku, który paraliżuje i zniewala umysł i ludzkie serce. Tu powtarzam często wypowiedziane z tego miejsca zdanie, że bać się trzeba tylko zdrady Chrystusa za parę srebrników jałowego spokoju. Mamy obowiązek dawania świadectwa prawdzie o Sierpniu '80, tak jak to świadectwo dawali prawie przez trzy lata przywódcy związku zawodowego „Solidarność”.

Mamy obowiązek domagać się, by nadzieje narodu zaczęły się wreszcie realizować. Trzeba to czynić z odwagą i rozwagą. Trzeba zdawać sobie sprawę z sytuacji geopolitycznej, w jakiej się znajdujemy, ale jednocześnie ta sytuacja nie może być wygodną zasłoną do tego, by rezygnować z należnych narodowi praw.

Trzeba więc wreszcie zasiąść do stołu i w szczerym dialogu, mając na uwadze dobro Ojczyzny, szukać właściwego rozwiązania wszelkich problemów. Trzeba zasiąść do stołu z autentycznymi przedstawicielami narodu, z tymi, którym naród zaufał i tego zaufania nie cofnął, a nie stwarzać fikcji rozmów ze sztucznie powołanymi do istnienia organizacjami. Pisali w swoim czasie biskupi, że stronami ugody społecznej są władza rządząca i wiarygodni przedstawiciele grup społecznych, w tym mająca szeroką aprobatę społeczną – „Solidarność”. Trzeba do końca usunąć bariery przeszkadzające dialogowi narodu z władzą. W tym przede wszystkim trzeba uczciwie przeprowadzić do końca amnestię dla wszystkich więzionych i posądzonych o czyny z pobudek politycznych. Trzeba naprawić krzywdy, zwłaszcza moralne, wyrządzone tym, którzy na swój sposób, bezinteresownie ukochali Ojczyznę. Trzeba umożliwić bezwarunkowy powrót do normalnego życia wszystkim ukrywającym się, bo oni już złożyli na ołtarzu Ojczyzny wysoką ofiarę poniewierki.

Naród polski nie nosi w sobie nienawiści i dlatego zdolny jest wiele przebaczyć, ale tylko za cenę powrotu do prawdy. Bo prawda i tylko prawda jest pierwszym warunkiem zaufania. Naród tak boleśnie doświadczony już nie uwierzy żadnym gołosłownym deklaracjom. [...]

Źródło: <http://xj.popieluszko.pl/xjp/teksty-kazan/8468,26-sierpnia-1984.html> [dostęp: 12.12.2014]

Materiał pomocniczy nr 2 Karta pracy zespołu

Z kim możemy porozmawiać o nadziejach Sierpnia 1980 r.?
Jak przygotować się do wywiadu?
Jak zbierać informacje?
Jak wprowadzić nasz plan w życie?

Propozycja ćwiczenia związanego z kształtowaniem postaw prospołecznych i obywatelskich wśród uczniów na różnych etapach edukacyjnych

Opracowanie: Urszula Małek

Materiał pomocniczy nr 3 Przykładowy schemat harmonogramu

Co? Opis konkretnych działań	Kto? Wskazanie odpowiedzialnych osób	Kiedy? Terminy realizacji	Gdzie? Miejsce spotkania	Jaki będzie rezultat? Konkretne rezultaty działania	Zasoby niezbędne do realizacji projektu, w tym sojusznicy	
					Kto jest naszym sojusznikiem? Co posiadamy?	Kogo musimy zaprosić do współpracy? Co musimy pozyskać?

Materiał pomocniczy nr 4

Źródła wykorzystane do przygotowania ćwiczenia

- Fragment kazania ks. Jerzego Popiełuszki z 26 sierpnia 1984 r.
<http://xj.popieluszko.pl/xjp/teksty-kazan/8468,26-sierpnia-1984.html> [dostęp: 12.12.2014]
- Jak przygotować wywiad? Materiały CEO, http://www.ceo.org.pl/sites/default/files/news-files/jak_przygotowac_sie_do_wywiadu_0.pdf [dostęp: 12.12.2014]
- Jak zbierać informacje? Materiały CEO,
http://www.ceo.org.pl/sites/beta.serwisceo.nq.pl/files/flash/kurs_slady/pdf/k3_e4_scenariusz_z_ajec_zbieramy%20informacje.pdf [dostęp: 12.12.2014]